

SITUAȚIA POLITICII INTERNE SUB ASPECT DEMOCRATIC ÎN R.M. DIN ANUL 2000 ÎNCOACE

Lupașcu Eugeniu
Conducător științific: Roșca Veronica

Universitatea Tehnică a Moldovei

Abstract: În 1991, Republica Sovietică Socialistă Moldovenească declară independența în frunte cu Mircea Snegur. Pe 29 iulie 1994 a fost adoptată noua Constituție a Republicii Moldova (în vigoare din 27 august 1994) și abrogată Constituția din 15 aprilie 1978, cu modificările și completările ulterioare. În ianuarie 1997, Președintele al Republicii Moldova a fost ales domnul Petru Lucinschi, pe un termen de 4 ani, conform art.80 din Constituție. Prin legea nr.1115- XIV din 5 iulie 2000 Constituția a fost modificată. Potrivit noii redacții a Legii Supreme, președintele Republicii Moldova este ales de Parlament prin vot secret. Pe 4 aprilie 2001, prin Hotărârea Parlamentului Republicii Moldova nr.24- XV, a fost confirmată alegerea domnului Vladimir Voronin în funcție de Președinte al Republicii Moldova. Pe 4 aprilie 2005, Vladimir Voronin a fost reales în funcție de Președinte de către Parlament. Din data de 11 septembrie 2009, președintele Parlamentului Republicii Moldova, Mihai Ghimpu a asigurat interimatul funcției de președinte al statului în urma demisiei președintelui Vladimir Voronin, pînă la alegerea de către Parlament a noului președinte al țării. Cel de-al patrulea președinte al Republicii Moldova a fost ales de către Parlament la 16 martie 2012, Nicolae Timofti devenind șeful statului.

Cuvinte cheie: Statul, libertate, politică, situație, evoluție, guvernare, valori, direcție.

În anul 2000 se trece la alegerile președintelui prin vot secret de către Parlament. Astfel clasa politică nu reușește la sfîrșitul lunii decembrie să aleaga un președinte în funcție. Situația, ce îl determină pe Lucinschi să ceară dizolvarea organismului. Alegerile parlamentare anticipate sunt astfel programate pentru februarie 2001, Lucinschi exercitîndu-și atribuțiile sale pînă la alegerea unui nou președinte de către un nou parlament.

În 2001, în aprilie, noul Parlament al Republicii Moldova alege în funcție de președinte pe Vladimir Voronin. Venind la putere Voronin promite desemnarea unui prim-ministru non-comunist, pentru a menține relațiile cu țările occidentale și cu organizațiile financiare internaționale avînd ca scop primordial să transforme țara de la o înapoiere săracă, într-o țară modernă cu o dinamică dezvoltare. Cu toate acestea unii se dau sceptici față de toate promisiunile lui Voronin, și presupun unele din scopurile lui fiind privatizarea și crearea unei uniuni cu Belarusia și Rusia.

Pe măsura trecerii timpului în cei 11 ani de la căderea comunismului, Republica Moldova cunoaște o schimbare continuă în politica sa internă. Declararea independenței sale în 1991, fosta republică sovietică întemeiază calea de stabilire a unui sistem democratic de guvernare înrădăcinat în drepturile și libertățile fundamentale. Întoarcerea comuniștilor la putere în Republica Moldova a îngrijorat atît unele grupuri politice cît și unii observatori internaționali, în special atunci cînd președintele Voronin restabilește administrarea teritorială de tip sovietic, și încearcă să stabilească o alianță mai strînsă cu Rusia. În unele remarci din raporturile Adunării Parlamentare a Consiliului Europei (APCE) se vorbea, cu toate că Partidul Comunist a ajuns la putere într-un mod democratic, lucrurile au fost schimbate peste noapte, menționînd faptul că instituțiile democratice încălcau drepturile omului. Consiliul Europei, de asemenea au ajuns la ideea de o agravare continuă și o ridicare a climatului politic. Așa dar Republica Moldova rămîne caracterizată de o economie pulverizată de o populație sărăcită și de o corupție larg răspîndită.

Perioada primului mandat a lui Voronin a fost caracterizată ca o perioadă de stagnare a politicii externe occidentale. Guvernul continuînd să pună presiune asupra mass-mediei de stat cît și celei independente. Tot Guvernul rămîne implicat în eforturile de a marginaliza activitatea grupurilor societății civile. Corupția continuînd să fie o armă politică, mai degrabă decît un instrument legitim de combatere a infracțiunilor. Eforturile de soluționare a conflictului transnistrean nu observă mari progrese în decursul acestei perioade. Rusia nerespectînd angajamentele de retragere a armamentului și unităților din regiunea separatistă. Rusia propune, de asemenea, un plan de federalizare care a fost întilnit cu o rezistență puternică din partea opoziției și de o mare parte a populației, care se teme că planul propus ar putea deschide calea pentru o prezență militară rusă prelungită în Republica Moldova.

Evenimentele majore din Republica Moldova, în 2004 au fost modelate de foi factori. Primul a fost anticiparea alegerilor parlamentare programate pentru 6 martie 2005, opoziția față de Partidul Comuniștilor

din Republica Moldova s-a cristalizat în jurul unei coaliții largi de părți cunoscute ca Blocul "Moldova Democrată", precum și Partidul Popular Democrat Creștin (PPDC). Grupurile societății civile și mass-media independente au arătat disponibilitatea de a se opune presiunii guvernamentale și de a contribui la o electorală mai mult sau mai puțin justă.

Anul 2005 a fost marcat de alegerile din 6 martie și eforturile Moldovei de a se apropia de UE și NATO, precum și de a obține mai mult sprijin din partea UE și SUA pentru rezolvarea conflictelor din Transnistria. Partidul Comunist a rămas în funcție, deși cu o majoritate mult mai mică. Acest lucru a deschis calea spre un sistem politic mai echilibrat, în care opoziția și societatea civilă obțineau un rol mai important. Eforturile Moldovei de a se apropia de UE au generat unele rezultate interne, și credibilitatea internațională a guvernului, în special cu UE, a crescut cu o ușoară schimbare în climatul politic al țării. Guvernul a fost în mișcare spre un model mai consensual de interacțiune cu opoziția și societatea civilă, și un consens larg cu privire la integrarea europeană și soluționarea conflictului din Transnistria a fost atins. Pridnestrovskaya Moldavskaya Respublika, sau Transnistria - o regiune secesionistă din estul Republicii Moldova - a rămas în afara controlului guvernamental. În anul 2005, perspectivele pentru democrație din Republica Moldova, din nou, arata mai bine, dar progresul se presupune a fi dependent de punerea în aplicare a celorlalte părți ale acordului între Partidul Comuniștilor și opoziția, precum și continuarea punerii în aplicare a Planului de Acțiuni UE-Republica Moldova.

În 2006, Partidul de guvernământ nu reușește să avanseze pe calea reformelor politice și lupta împotriva corupției într-o măsură care ar afecta poziția dominantă a politicului și vieții economice a țării. Opoziția rămâne slabă și (din ce în ce) împărțită, mass-media rămâne a fi sub influența politicii Comuniste. Tendințele nefavorabile în interiorul Republicii Moldova au fost adaptate de o situație externă deosebit de dificilă. Rusia a aplicat o presiune economică externă asupra Moldovei prin creșterea prețurilor la gaz și de introducere a unui embargo asupra vinului din țară. Cauza care a avariat grav economia deja slabă a Republicii Moldova.

Moldova a continuat procesul de reformă de-a lungul anului 2007, cu toate acestea, ritmul reformelor a fost încetinit din motivul că în prima jumătate a anului 2007 cele mai multe eforturi politice au fost orientate spre alegerile locale din iunie. Suportul electoral pentru Partidul Comuniștilor din Republica Moldova (PMC) a scăzut în mod semnificativ în comparație cu alegerile parlamentare din 2005 (de la 46 la sută la 34,4 la sută). În 2007, Guvernul Republicii Moldova, de asemenea, a continuat să pună în aplicare Planul de acțiuni UE-Moldova. Cu toate acestea, UE a îndemnat autoritățile moldovene să ia măsuri suplimentare pentru a aborda problemele legate de sistemul judiciar și cele legate de lupta împotriva corupției și ca o consecință a deciziei să prelungească Planul de acțiune (care urma să expire în februarie 2008) pentru un alt an. Tot în 2007 Republica Moldova devine vecin al UE ca urmare a aderării României la UE la data de 1 ianuarie, situația care a provocat schimbări diplomatice jenante între Chișinău și București. Introducerea vizelor de Români a afectat capacitatea moldovenilor de a călători pe teritoriul țării. Situația cu privire la un plan de soluționare a conflictului transnistrean a demonstrat că relațiile între Chișinău și Moscova sunt în curs de normalizare.

Președintele Vladimir Voronin continuă să își exercite controlul asupra majorității autorităților statale. Din martie 2008 înlocuirea celui mai longeviv prim-ministru al țării, Vasile Tarlev, cu prima femeie din Istoria Moldovei de a conduce un guvern, Zinaida Greceanii, nu a risipit preocupările peste lipsa guvernului de independență sau loialitate politică a președintelui Voronin. Deși noul guvern a anunțat un grad mai mare de acces la informațiile de interes public și de deschidere în relațiile sale cu jurnaliștii și societatea civilă, cooperarea a rămas în mare parte formală. Tot în 2008 are loc întâlnirea lui Vladimir Voronin și Igor Smirnov, liderul regiunii separatiste Transnistria.

Urmatoarele alegeri parlamentare generale au avut loc la 5 aprilie 2009. Observatorii internaționali și cei interni au asistat la fraudarea alegerilor și managementul electoral fiind unul slab. Demonstrațiile și nemulțumirea populației a fost inevitabilă, având loc și momente violente atât din partea protestanților cât și din partea reprezentanților Poliției. După ce opoziția a boicotat alegerea președintelui, alegerile anticipate au fost stabilite la sfârșitul lunii iulie. Ca rezultat PLDM, PL, PD și AMN a câștigat cu 53 de mandate față de Comuniști care au adunat 48, și au format AIE.

Începând cu anul 2010 Republica Moldova a traversat o perioadă de politică extrem de combativă. Această perioadă a fost caracterizată prin mai multe tendințe negative, care au afectat grav situația politică a țării și dezvoltarea generală pe termen lung. Pe fundalul luptelor politice între "aliații" care fondase Alianța pentru Integrarea Europeană și al handicapului administrativ la nivel central, s-au intensificat tendințele separatiste. Politica de confruntare, care a marcat țara în perioada anilor 2010-2013 a reprezentat un risc sporit de subminare a modelului de guvernare în coaliție în Republica Moldova, deoarece unele sondaje realizate demonstrau dorința tot mai mare a oamenilor de a avea un guvern cu un singur partid de guvernământ. Alte riscuri au fost diminuarea respectului față de principiile statului de drept și motivarea politicianilor să

coopereze mai mult și să creeze stimulente pentru implicarea factorilor locali de decizie în reformele structurale. Constituția Republicii Moldova trebuia să fie revizuită sau, poate chiar trebuia să fie elaborată o nouă constituție pentru a evita pe viitor blocajele politice și instituționale.

Concluzie:

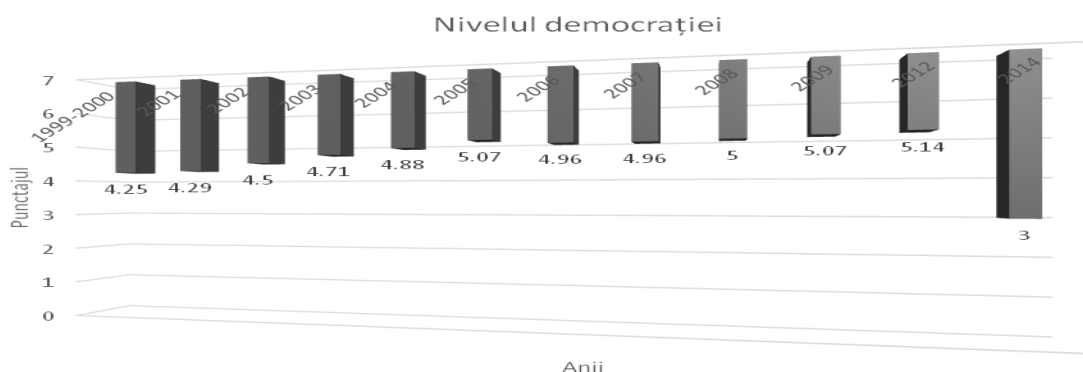
La ora actuală în Republica Moldova nu sunt lideri politici credibili. Există partide care se fac că reprezintă idealurile și aspirațiile multilaterale ale electoratului doar înaintea alegerilor. Pe parcursul ultimului deceniu Republica Moldova a cunoscut mai multe perioade cu o structură diferită de guvernământ. Potrivit statisticilor de către Freedom House, Moldova a avut diferite evaluări a acestei perioade la capitolul democrației:

Tabelul 1. Evaluarea democrației în RM.

Scara evaluării [1..7] 1-cel mai bun 7-cel mai rău	1999-2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010
* Procesul Electoral	3.25	3.25	3.5	4.00	4.00	3.75	3.75	3.75	3.75	4.00	4.25
*Societatea Civilă	3.75	3.75	4.00	3.75	4.00	4.00	4.00	3.75	3.75	3.75	3.50
*Independența mass-mediei	4.00	4.25	4.50	4.75	5.00	5.00	5.00	5.25	5.50	5.75	5.75
*Guvernarea	4.50	4.50	4.75	5.25	5.50	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a
*Guvernarea Natională Democrată	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	6.00
*Guvernarea Democratică locală	n/a	n/a	n/a	n/a	n/a	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75	5.75
*Independența justiției	4.00	4.00	4.00	4.50	4.50	4.75	4.50	4.50	4.50	4.50	4.75
*Corupția	6.00	6.00	6.25	6.25	6.25	6.25	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00
*Scorul Democrației	4.25	4.29	4.50	4.71	4.88	5.07	4.96	4.96	5.00	5.07	5.14

Observăm că cel mai scăzut nivel la capitolul democrației este prezent în planul Corupției fiind în mediu de 6.09, urmat în planul de Guvernare Democratică Natională și Locală. Pe când cel mai înalt nivel este prezent în planul Procesului Electoral fiind în mediu de 3.75

Generalizând situația democratică din toate planurile realizăm ca starea a democrației din Republica Moldova a cunoscut cel mai bun nivel în anul 2000 și cel mai rău în 2010 ceea ce a desemnat o descreștere totală în ultimul deceniu. La momentul actual Republica Moldova este evaluată pe toate planurile în mediu de 3 puncte.

Bibliografie:

1. www.lhr.md
2. www.freedomhouse.org
3. Manual de clasa 12 "Istoria românilor"